

Vårt datum
2020-10-13

Vår Referens
TV 2020/1305
Johan Böök
johan.book@tekniskaverken.se
013-20 82 62

Ert datum/Your date
2020-07-01

Er referens/Your reference
M2020/01079/Ke

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.se
linn.akesson@regeringskansliet.se
jerker.forsell@regeringskansliet.se

Remissyttrande avseende *Promemoria om Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper (Dnr M2020/01079/Ke)*

Tekniska verken i Linköping AB önskar genom detta remissyttrande lämna synpunkter på betänkandet *Promemoria om Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper*.

Tekniska verken är ett regionalt kommunägt energiföretag med omkring 230 000 privat-och företagskunder. Tekniska verken bedriver verksamhet inom bland annat kraftvärme, vattenkraft, vindkraft, biogas, avfallsinsamling, avfallsbehandling, vatten & avlopp, eldistribution och bredband. Under 2019 gav vår verksamhet en klimatnytta på 860 400 ton CO₂.

Tekniska verken står bakom och hänvisar till remissvaret från vår branschorganisation Avfall Sverige och Sveriges Kommuner och Regioner, men vill understryka följande punkter:

Sammanfattning

- Tekniska verken *avstyrker* promemorians förslag som innebär ett avskaffande av producentansvaret för returpapper till förmån för ett kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpappret.
- Ett avskaffande av producentansvaret riskerar att leda till minskat ansvarstagande från producenternas sida. Det i sin tur riskerar att bidra till en minskad innovationsförmåga kring alternativa distributionsformer och avtagande takt i den pågående digitaliseringen.
- Den föreslagna förändringen leder till felaktiga ekonomiska incitament. Dels till följd av att det avskaffande producentansvaret även omfattar direktreklam från kommersiella aktörer och dels till följd av att den som väljer att ta del av tidningar i digitalt format framöver kommer tvingas vara med och finansiera insamlingen och materialåtervinningen.

- Ett kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning leder till en betydande finansiell risk för kommunerna då de tvingas säkerställa avsättningen av returpappret utan att det samtidigt ställs krav på pappersproducenterna om exempelvis en viss andel inblandning av returfiber.
- Tekniska verken anser att det är anmärkningsvärt att ett så drastiskt förslag till förändring inte har föregåtts av en mer omfattande konsekvensanalys där man samtidigt ser till helheten när det gäller avfallsinsamling från hushållen.

Inledning

På uppdrag av Linköpings kommun ansvarar det kommunalt ägda Tekniska verken för all insamlingen av hushållsavfall i hela kommunen. Det innebär att Tekniska verken under lång tid varit en del av avfallssystemet där det sedan många år råder en tydlig ansvarsfördelning mellan kommunerna och producenterna. Tekniska verken anser att ett producentansvar är bra och utgör en avgörande del i Sveriges strävan mot ökad återvinning och cirkulära materialflöden.

Det finns anledning att ha synpunkter på hur väl producentansvaret för förpackningar och tidningar fungerar, då den faktiska återvinningen för vissa fraktioner fortfarande är allt för låg. Tekniska verken anser emellertid att det snarare finns behov av att utveckla producentansvaret i syfte att höja återvinningsprestandan och utöka ansvaret till att omfatta fler fraktioner än vad som är fallet idag. Exempelvis borde textilier och plastprodukter (utöver plastförpackningar) också omfattas av ett producentansvar då volymen för dessa två fraktioner är ansevärd och återvinningspotentialen stor.

Ett avskaffande av producentansvaret för returpapper är fel väg att gå

Tekniska verken anser att det är både ologiskt och kontraproduktivt att avveckla producentansvaret för returpapper och *avstyrker* regeringens förslag som framförs i promemorian. Att ersätta producentansvaret med ett kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper innebär att kopplingen mellan att introducera papper på marknaden, som kort därefter övergår till att bli avfall, och ansvaret för omhändertagandet helt uteblir. Det riskerar i sin tur leda till ett minskat ansvarstagande från producenternas sida då hela det ekonomiska ansvaret för omhändertagandet flyttas över till kommunerna. Vidare riskerar ett uteblivet ekonomiskt ansvar för producenterna leda till minskad innovationsförmåga kring alternativa distributionsformer och avtagande takt i den pågående digitaliseringen.

Utöver ovanstående argument är det anmärkningsvärt att en förflyttning av ansvaret, från producenterna till kommunerna, motiveras mot bakgrund av att producenterna nu anser att de inte längre kan ta ansvar för uppdraget av kostnadsskäl. Man kan då vidare fundera på vad ett sådant beslut riskerar att leda till när det gäller de övriga producentansvaren.

Felaktiga ekonomiska incitament

Tekniska verken har förståelse för att det kan finnas ett behov av att värna den svenska tidningsbranschen och dess roll för demokratin. Den föreslagna förändringen leder emellertid till att avskaffandet av producentansvaret även kommer omfatta exempelvis direktreklam och kataloger. Det innebär således att den delen av returpappersfraktionen helt kommer undantas sitt ekonomiska ansvar trots att det handlar om rena kommersiella verksamheter utan påverkan på demokratin. Tekniska verken anser att en sådan förändring helt uttraderar det ekonomiska incitament som dessa kommersiella aktörer framöver kommer ha för att i första hand minska distributionen av direktreklam och kataloger och istället ersätta det med digitala alternativ.

Ett avskaffande av producentansvaret innebär vidare att den som väljer att ta del av tidningar i digitalt format framöver kommer tvingas vara med och finansiera insamlingen och materialåtervinningen av returpapper. Detta till följd av att finansieringen kommer flyttas från producenterna till avfallstaxan, vilken alla hushåll och verksamhetsutövare i kommunen är skyldig att betala oavsett medievanor. På samma sätt kommer även hushåll och verksamheter, som aktivt avstår från direktreklam och kataloger, vara med och finansiera insamlingen och materialåtervinningen av detta. Effekten är även i de här fallen att det ekonomiska incitamentet att avstå från tryckta tidningar, direktreklam och kataloger helt uteblir eftersom finansieringen, oavsett aktiva val, kommer debiteras samtliga hushåll och verksamheter.

Logistiska och finansiella risker

Under överskådlig tid kommer returpappersvolymerna fortsatt vara stora, även om trenden visar på successivt sjunkande nivåer. Det innebär att kraven på ett samordnat och väl fungerande insamlings- och materialåtervinningssystem fortsatt är höga. Att i det läget flytta över hela insamlingsansvaret från några få aktörer (Pressretur och FTI) till 290 kommuner innebär en betydande risk för mindre effektiv logistik. Tekniska verken anser att den risken är stor och kan dessutom leda till försämrade återvinningsprestanda.

Utöver ovanstående innebär ett kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning en betydande ökad finansiell risk för kommunerna. Det till följd av att de 290 kommunerna i ett sådant läge måste säkerställa avsättningen av returpappret utan att det samtidigt ställs krav på pappersproducenterna om exempelvis en viss andel inblandning av returfiber. Risken är då stor att de kommunala förvaltningarna och kommunala bolagen kommer tvingas hantera en returpappersmarknad med kraftigt fluktuerande priser helt beroende av balansen mellan utbud och efterfrågan. Det i sin tur riskerar att leda till en ansträngd finansiell situation där kommunerna har svårt att kortsiktigt parera för det via den politiskt beslutade avfallstaxan.

Orealistisk materialåtervinningsgrad

I promemorian anges att den nationella materialåtervinningsgraden för papper (tidningspapper, magasinpapper och obestruket papper) i dagsläget beräknas ligga på 90,2 procent och enligt FTI materialåtervanns 92,6 procent 2019. Tekniska verken ställer sig

tveksamma till riktigheten i de siffrorna mot bakgrund av de plockanalyser som regelbundet genomförs. Plockanalyserna visar att restavfallet i Linköping innehåller 10 kg tidningar och papper per invånare och år samtidigt som FTIs statistik visar att man i Linköpings kommun samlat in 21,6 kg tidningar och papper.

Ovanstående visar på att vi i dagsläget har en faktisk återvinningsgrad på ca 68 procent. Det finns skäl att anta att situationen ser liknande ut på nationell nivå och mot bakgrund av det finns det all anledning att utreda detta vidare i syfte att ställa relevanta krav och formulera ett realistiskt återvinningsmål. Att anta att kommunerna har goda möjligheter att uppnå ett återvinningsmål på 90 procent, genom att frånta producenterna ansvaret för returpappret, är inte realistiskt. Här krävs snarare att producenterna åläggs att ta ett större ansvar i syfte att nå det nationella målet.

Bristfällig konsekvensutredning och avsaknad av en helhetslösning

Tekniska verken anser att det är anmärkningsvärt att ett så drastiskt förslag till förändring, som ett avskaffande av producentansvaret för returpapper innebär, inte har föregåtts av en mer omfattande konsekvensanalys där alla parter också fått möjlighet att framföra sina synpunkter. Tekniska verken anser att en sådan analys måste genomföras och det är av yttersta vikt att regeringen då ser till helheten när det gäller avfallsinsamling från hushållen. Detta i syfte att verka för en samlad lösning för returpapper, förpackningar och matavfall.

Fortsatt kontakt

Tekniska verken hoppas att Miljödepartementet kommer att beakta dessa synpunkter. Vi välkomnar frågor på detta remissyttrande.

Med vänlig hälsning

Klas Gustafsson
Vice vd, Tekniska verken i Linköping AB (Publ)